

Til medlem af Inatsisartut Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit

Svar på § 37 spørgsmål nr. 2014-103 til Inatsisartut om vandkvaliteten i Grønland.

03-06-2014
Sags nr. 2014-099838
Dok. nr. 1578850

I medfør af § 37 i Inatsisartuts forretningsorden har du fremsendt spørgsmål om vandkvaliteten i Grønland.

Postboks 269
3900 Nuuk

Tlf. (+299) 34 50 00

Fax (+299) 34 63 55

E-mail: uumasut@nanoq.gl

www.naalakkersuisut.gl

Veterinær- og Fødevareremyndigheden i Grønland (VFMG) takker for de fremsendte spørgsmål, der sætter fokus på det meget relevante område – vandkvalitet. Et område VFMG og samarbejdspartnere i de seneste år har arbejdet meget på at forbedre inden for de eksisterende økonomiske rammer.

Ansvaret for vandkvalitet deles mellem Landslægeembedet og 3 departementer: Departementet for Miljø og Natur, Departementet for Sundhed og Infrastruktur og Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (Veterinær- og Fødevareremyndigheden i Grønland).

Besvarelsen af spørgsmålene er udarbejdet af VFMG med Departementet for Miljø og Natur, Departementet for Sundhed og Infrastruktur samt Landslægeembedet som høringsparter.

Aktuel lovgivning:

Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 7 af 17. marts 2008 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. I det følgende omtales denne som vandbekendtgørelsen. Inatsisartutlov nr. 9 af 22. november 2011 om beskyttelse af miljøet. I det følgende omtales denne miljøloven.

Spørgsmål 1 til Naalakkersuisut:

Hvordan og hvor ofte gennemfører det offentlige tilsyn med drikkevandskvaliteten og drikkevandsforsyningen i beboede områder i landet?

Svar:

Tilsyn med vandværkerne varetages af Departementet for Miljø og Natur. Det er målet, at hvert eneste af Grønlands 74 vandværker skal have et tilsyn hvert tiende år. I 2013 blev der foretaget tilsyn med 9 vandværker med hovedvægt på området omkring Uummanaq. I år er der foreløbig ført tilsyn med 4 vandværker. Der laves et tilsynsnotat for hvert vandværk. Notatet indeholder en beskrivelse af vandværket og anbefalinger til forbedringer.

Vandprøver til mikrobiologisk analyse udtages af den decentrale sundhedsmyndighed i samarbejde med Nukissiorfiit dvs. sundhedspersonalet på sygehuse og

sygeplejestationer efter vejledning udsendt af vandlaboratoriet i Nuuk. Vandprøver til fysisk/kemisk analyse udtages af Nukissiorfiit og sendes til laboratorium i Danmark. Kontrolhyppigheden af vandprøver afhænger dels af distribueret vandmængde i m³ pr. døgn og dels af status som by/bygd jf. bilag 2B i vandbekendtgørelsen (Se bilag 1). Desuden fastlægges vandprøvetagninger, således at analyseresultaterne er repræsentative for vandkvaliteten hele året, svarende til flomperioden om foråret, sommer, før islægning om efteråret og vinter. Foruden udtagelse af vandprøver fra vandværket udtages også vandprøver forskellige steder på ledningsnettet og i fødevarevirksomheder.

Såfremt der er problemer med drikkevandskvaliteten i en by/bygd gives påbud til driftsherren (typisk Nukissiorfiit) om fejlfinding, rens og desinfektion samt udtagelse af nye vandprøver. Dette gentages indtil vandkvaliteten igen er i orden Jf. vandbekendtgørelsens § 33.

Af bilag 2 ses oversigt over samtlige byer/bygder samt mål for vandprøveudtagninger de enkelte steder. Bemærk, at nogle byer/bygder ikke lever op til de mål, der er sat for hyppigheden af vandprøveudtagelsen. Dette er et problem Selvstyret er opmærksom på og forsøger at rette op på.

Mange steder i Grønland (specielt nord og øst) er det desuden en stor udfordring at få vandprøverne frem til vandlaboratoriet indenfor 24 timer. Det er problematisk i forhold til pålideligheden af prøveresultatet, når tidsfristen ikke overholdes. Pt. er der ifølge Departementet for Sundhed og Infrastruktur ingen løsning på dette problem. VFMG arbejder på at få indarbejdet alternative forsendelsesmetoder, der er robuste nok til at give valide resultater efter op til 40 timer efter prøvetagningen. VFMG har ikke selv ressourcer til dette arbejde, men samarbejder med industrien om løsning af denne opgave.

Spørgsmål 2 til Naalakkersuisut:

På hvilken måde er det offentlige forpligtet til at orientere borgerne om problemer med vandkvaliteten, og kunne vi sikre bedre borgerinformation?

Svar:

Ifølge vandbekendtgørelsens § 10 er den centrale tilsynsmyndighed forpligtiget til at informere forbrugerne og give dem en generel vejledning om drikkevandskvaliteten. Den centrale myndighed er i den forbindelse naalakkersuisoq for henholdsvis Miljø, veterinære forhold og sundhed.

I forbindelse med overskridelser af grænseværdierne for mikrobiologiske parametre vurderer VFMG i samråd med Landslægeembedet, hvorvidt der skal udsendes et kogepåbud eller et forbud mod at benytte drikkevandet. Dette afhænger af forureningsgraden og de lokale forhold. Jf. vandbekendtgørelsens § 34.

Kogepåbud / forbud mod at benytte drikkevandet gives typisk ved fund af potentielt sygdomsfremkaldende bakterier som fx Escherichia coli eller Clostridium perfringens. Borgerne de berørte steder orienteres enten via en officiel pressemeddelelse eller via lokale opslag. Sidstnævnte benyttes udelukkende i små bygder; samtidig orienteres kommunen, sygeplejestationen og Nukissiorfiit i den aktuelle bygd. VFMG har ikke modtaget meldinger om, at denne kommunikationsform skulle være

utilstrækkelig. Det skal dog bemærkes, at VFMG pr. 1. maj 2014 har besluttet, at alle kogepåbud fremadrettet skal udsendes gennem en officiel pressemeddelelse, dels for at sikre optimal borgerinformation og dels for at sætte fokus på drikkevandskvaliteten i Grønland.

Spørgsmål 3 til Naalakkersuisut:

Er der i dag problemer med drikkevandskvaliteten og drikkevandsforsyningen rundt omkring i landet, som kræver en indsats indenfor de kommende år? Jeg tænker ikke bare på selve vandkvaliteten og vandforsyningen, men på kvaliteten og sikkerheden for de rør, reservoirer og områder, der leder vandet fra kilden til forbrugeren.

Svar:

I betragtning af, at der i 2013 blev udstedt kogeanbefalinger/kogepåbud i 22 byer og bygder, er det helt klart, at der er problemer med drikkevandskvaliteten, som vil kræve en indsats de kommende år.

I hvert enkelt tilfælde søger Nukissiorfiit at finde årsagen til forureningen. Når denne findes, søger Nukissiorfiit at udbedre forureningsårsagen, så der ikke kommer gentagelser. Hvis udbedringen kræver ombygning af vandværkets installationer eller en ny råvandsforsyning, bliver Departementet for Miljø og Natur inddraget for at godkende ændringerne.

Nukissiorfiit arbejder desuden med langsigtet planlægning, der omfatter renoveringer og ombygninger af vandværker, som skønnes at trænge til moderniseringer eller forbedringer. Nukissiorfiit prioriterer denne planlagte indsats på baggrund af behov og ressourcer.

Det er Selvstyrets indtryk, at uddannelsesniveaue hos Nukissiorfiits medarbejdere på vandværkerne er meget varierende. Det er specielt de mindre bygder, hvor dette er et problem. Et uddannelsesløft på dette område er meget påkrævet af hensyn til at sikre optimal vandkvalitet.

Det Grønlandske drikkevand stammer primært fra overfladevand, hvilket betyder, at drikkevandet mange steder hentes fra vandsøer. Vandsøerne er mange steder under pres fra både naturlig forurening (afsmeltning og bundvendinger), klimaforandringer samt menneskelige aktiviteter såsom snescooterkørsel, slædehund og ubetænksom adfærd (badning og forurening).

I foråret ses næsten hvert år forøgede problemer med drikkevandskvaliteten grundet stor afsmeltning til drikkevandssøerne evt. suppleret med bundvendinger. Dette fænomen sætter vandværkernes rensningsystem under hårdt pres. Pga. vandets uklarhed kan anlæggenes UV-filter ikke fungere optimalt, hvorfor man indimellem ser forøget indhold af uønskede mikroorganismer i det rensede drikkevand. Det er dog et problem vandværkerne er meget opmærksomme på, og Selvstyret er i tæt dialog med Nukissiorfiit omkring optimering af rensesystemerne.

De steder, hvor der er vedvarende problemer med vandkvaliteten er typisk små bygder med lille vandreservoir og utidssvarende vandbehandlingsanlæg. Renovering af disse anlæg bør prioriteres de kommende år.

Drikkevandssøerne er principielt beskyttet af en spærrezone. Det er kommunernes ansvar, at sørge for at beskytte vandsøerne bedst muligt jf. miljølovens § 28 og §§ 49-51. Selvstyret er opmærksom på, at kommunerne visse steder har vanskeligt ved

at håndhæve reglerne bl.a. afstandskrav fra hundepladser til vandspærrezoner. Den menneskeskabte forurening er et stigende problem i takt med øget aktivitet i vandspærrezonen. Selvstyret påtænker at iværksætte en oplysningskampagne i samarbejde med kommunerne, der skal gøre folk opmærksom på vandsøernes sårbarhed og behov for beskyttelse.

VFMG arbejder desuden på at få vandværker godkendt som fødevarevirksomheder, således, at der udfærdiges egentlige egenkontrolprogrammer, der er baseret på risikovurderinger og at der kan stille specifikke krav til viden, helse og uddannelse.

Herudover er den nuværende bekendtgørelse (Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 7 af 17. marts 2008 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg) planlagt revideret, så den i højere grad tager hensyn til de udfordringer, der i dag er omkring bl.a. ansvarsfordeling og prøvetagning.

Et sidste vigtigt indsatsområde er opbygning af en tidssvarende database, der kan give et hurtigt overblik og historik over de mikrobiologiske fund fordelt på vandværker. Dette er et uundværligt redskab, hvis man som samfund skal kunne lave en målrettet indsats på vandområdet.

Spørgsmål 4 til Naalakkersuisut:

Howdan og hvor ofte gennemfører det offentlige tilsyn med kvaliteten af øvrigt fersk- eller havvand? Eksempelvis vand som anvendes rekreativt, eksempelvis badesøer eller steder hvor folk med fritidshytter henter vand.

Svar:

Den offentlige kontrol omfatter den almene vandforsyning (offentlig vandforsyning af byer og bygder) og vandforsyningsanlæg, der leverer vand til levnedsmiddelvirksomheder jf. § 2 i drikkevandsbekendtgørelsen.

Øvrige vandforsyningsanlæg (vandforsyningsanlæg uden for by- og bygdezonen) er undtaget offentlig kontrol. Ved mistanke om sundhedsfare kan disse vandforsyningsanlæg dog påbydes, at udtage vandprøver og foretage udbedrende foranstaltninger. Den centrale myndighed kan udstede vejledninger til de berørte forbrugere med oplysninger om vandkvalitet og beskyttelse af denne. jf. § 2 stk. 2 og §§ 31-33 og 36 i drikkevandsbekendtgørelsen

Sommerhovedvandledninger/sommerstikledninger, der hverken indgår i den almene eller i levnedsmiddelvirksomheders vandforsyning er undtaget drikkevandsbekendtgørelsen jf. § 1 stk. 2, punkt 3.

Det offentlige er altså ikke forpligtiget til at føre tilsyn med fx drikkevand, der benyttes af private i forbindelse med fritidshytter.

Mht. badesøer og badepladser, så er disse reguleret i miljølovens § 10 stk. 1, nr. 4 og Landstingsforordning nr. 9 af 31. maj 2001 om ændring af landstingsforordning om kontrol med levnedsmidler og zoonoser (mikrobiologisk kvalitetskontrol). Der er dog ikke fastsat kvalitetskrav til disse. (Kilde: Departementet for Miljø og Natur).

Havvand, der bruges i forbindelse med fødevareproduktion og drikkevandsudvinding skal opfylde de samme krav, der stilles til drikkevand.

*Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen*

Finn Karlsen